

ИВАН ТУРГЕНЕВ

ЛГОВ

Превод от руски: Воля Драгомирецкая, 1979

chitanka.info

— Я, хайде да отидем в Лгов — ми каза веднъж Ермолай, — ще се наловуваме до насита на патици.

За истинския ловец дивата патица не е нещо особено пленително, но поради липсата на друг дивеч сега (беше началото на септември: горските бекаси не бяха още долетели, а да гоня яребиците по полята ми омръзна) аз послушах моя ловец и тръгнах за Лгов.

Лгов е голямо степно село с доста древна каменна еднокуполна църква и две мелници покрай блатистата река Росота. На пет версти^[1] от Лгов тази река се превръща в широко езеро, обрасло по краищата и тук-там по средата с гъста тръстика. Именно в езерото, в малките заливчета или в безветрените места между тръстиките се въдеха и живееха безброй много патици от всички възможни видове — зеленоглава, сива, шилоопашата, лятно бърне, потапница и др. Малки ята непрекъснато прелитаха и се носеха над водата, а след изстрел се вдигаха такива рояци, че ловецът неволно се хващаше с една ръка за шапката и провлечено свирваше с уста: „Фиу-у!“ Ние с Ермолай тръгнахме покрай езерото, но патицата, като предпазлива птица, не се задържаше на брега, а дори някое изостанало и неопитно лятно бърне да попаднеш под нашите изстрели, прощавайки се с живота, нашите кучета не бяха в състояние да го извадят от гъстата тръстика — въпреки благородната си самоотверженост те не можеха нито да плуват, нито да ходят по дъното и само напразно нараняваха скъпоценните си носове в остриите краища на тръстиките.

— Лоша работа — промълви накрая Ермолай, — трябва да намерим лодка... Да се върнем обратно в Лгов.

Потеглихме. Не успяхме да направим и няколко крачки, когато срещу нас от гъстия ракитак изскочи доста невзрачен пойнтер и след него се появи среден на ръст човек в син, износен редингот, с жълтеникава жилетка, сиво-розови или синьо-сиви панталони, надвенатри напъхани в пробити ботуши, с червен шал на шията и едноцветка на рамо. Докато нашите кучета с присъщата на породата им китайска церемониалност душеха непознатия пойнтер, който явно изпитваше страх и подвил опашка, наострил уши, озъбен, се въртеше бързо с цялото си тяло, без да свива колене, човекът се приближи до нас и се поклони извънредно вежливо. Той изглеждаше на двадесет и пет години; косите му, пропити с квас, стърчаха на неподвижни къдрици, малките кафяви очички приветливо примигваха, цялото му лице,

превързано с черна кърпа, като че ли заради зъбобол, сладко се усмихваше.

— Позволете ми да ви се представя — започна той с мек и мазен глас, — аз съм тукашният ловец Владимир... След като научих за вашето пристигане и разбрах, че сте тръгнали към брега на нашето езеро, реших се, ако на вас не ще ви бъде противно, да ви предлага своите услуги.

Ловецът Владимир говореше съвсем като млад провинциален актьор, изпълняващ ролите на популярни любовници. Аз приех предложението му и още преди да стигнем Лгов, вече успях да узная неговата история. Той бил разкрепостен селянин; бил грамотен; като дете учил музика, след това бил камериер, попрочитвал някоя друга книжка, доколкото можах да доловя, и в момента живеел, както редица други, в Русия, без грош, без постоянна работа и се препитавал едва ли не с манна небесна. Той се изразяваше необикновено изяцно и явно се гордееше с маниерите си; сигурно беше страшен женкар и навярно се ползваше с успех: руските девойки обичат красноречието. Той ми даде да разбера между другото, че понякога посещава съседните помещици, ходи в града на гости, играе преферанс и се познава с хора от столицата. Усмихваше се майсторски и необикновено разнообразно; особено му отиваше скромната и сдържана усмивка, която играеше на устните му, когато следеше чуждата реч. Той ви изслушваше и напълно се съгласяваше с вас, но все пак не губеше чувство за собствено достойнство и сякаш ви даваше да разберете, че при необходимост и той можеше да изкаже мнението си. Ермолай, като човек не чак дотам образован и съвсем не „изискан“, вече беше започнал да му говори на ти. Човек трябваше да види с каква насмешка Владимир му казваше: „Вие...“

— Защо сте превързан с кърпа? — го попитах аз. — Зъбите ли ви болят?

— Не — отговори той, — това до голяма степен е пагубно последствие от нехайство. Имах приятел, добър човек, но съвсем лош ловец, както това често се случва. Ето че един ден ми каза: „Любезни мой приятелю, взemi me със себе си на лов: горя от любопитство да разбера що за удоволствие е това.“ Естествено, аз не исках да откажа на своя приятел, намерих му пушка и го взех на лов. Ние прилично половувахме; накрая седнахме да починем под едно дърво. Приятелят

ми започна да показва хватки с пушката, като се целеше в мен. Помолих го да престане, но поради неопитността си той не ме послуша. Екна изстрел и аз останах без брада и показалец на дясната си ръка.

Пристигнахме в Лгов. И двамата, и Владимир, и Ермолай, решиха, че е невъзможно да се ловува без лодка.

— Сучок има плоска лодка — каза Владимир, но не зная къде я е скрил. Трябва да се изгича до него.

— До кого? — попитах аз.

— Тук живее един човек, прякорът му е Сучок.

Владимир заедно с Ермолай се запъти към Сучок. Аз им казах, че ще ги чакам при църквата.

Когато Ермолай и Владимир се върнаха, с тях беше и човекът със странния прякор Сучок.

Бос, окъсан и чорлав, Сучок приличаше на разкрепостен селянин. Имаше вид на шестдесетгодишен.

— Имаш ли лодка? — попитах аз.

— Лодка има — отговори той с глух и разбит глас, — но е много лоша.

— А какво ѝ е?

— Разсъхна се; появиха се дупки, дъгите поизпадаха.

— Голяма работа! — подхвана Ермолай. — Може да се запуши с кълчища.

— Ясно е, че може — потвърди Сучок.

— Е — казах на Ермолай, — иди да намериш кълчища и побързо ни пригответи лодката.

Ермолай отиде.

— С такава лодка можем да се озовем и на дъното! — обърнах се към Владимир.

— Бог е милостив — отговори той. — Във всеки случай трябва да се предполага, че езерото не е дълбоко.

— Да, то не е дълбоко — отбеляза Сучок, който говореше някак странно, сякаш сънливо, — дъното е тинесто и цялото обрасло с трева. Впрочем има и дълбоки места.

— Но ако тревата е така много — забеляза Владимир, — не ще може и да се гребе.

— Та кой гребе в плоска лодка? Трябва да се тика; там имам прът, пък и с лопата може.

— Неудобно е с лопата, на някое място и дъното можеш да не стигнеш — каза Владимир.

— Вярно е, че е неудобно.

Аз приседнах в очакване на Ермолай. От приличие Владимир се отдръпна встрани и също седна. Сучок продължаваше да стои на едно място, навел глава и по стар навик сложил ръце зад гърба.

Ермолай се върна.

— Лодката е поправена — каза той сурово. — Ей ти, донеси пръта!...

След четвърт час ние вече бяхме в лодчицата на Сучок. (Кучетата оставихме в селската къща под наблюдението на файтонджията Иегудиил). Не ни беше много удобно, но ловците са непретенциозен народ. Сучок стоеше в задния край и „тикаше“; ние с Владимир седяхме на дъска, сложена напречно в средата на лодката; Ермолай се намести отпред, на самия нос. Въпреки кълчищата водата скоро се появи под краката ни. За щастие времето беше тихо и езерото сякаш беше заспало.

Придвижвахме се доста бавно. Старецът с мъка изваждаше дългия си прът от лепкавата тиня, целия оплетен от зелените нишки на подводните тревии; разположените нагъсто кръгли листа на водните лилии също пречеха на движението на лодката. Когато стигнахме тръстиките, стана интересно. Патиците шумно се дигаха, „откъсваха се“ от езерото, изплашени от неочакваната ни поява в техните владения, а изстрелите се раздаваха след тях и беше забавно да се гледа как тези късопашати птици се преобръщаха във въздуха, как тежко цопваха във водата. Разбира се, ние не можехме да съберем всичките паднали патици; леко ранените се гмурваха, а убитите веднага изчезваха в такава гъста тръстика, че дори Ермолай, с очи на рис, не можеше да ги открие. Все пак към обяд нашата лодка беше препълнена с дивеч.

Владимир за голяма радост на Ермолай съвсем не стреляше отлично и след всеки неуспешен изстрел се учудваше, оглеждаше и продухваше пушката, недоумяваше и накрая ни разказваше причината, поради която не е улучил. Ермолай стреляше, както винаги, победоносно, аз — доста лошо, както обикновено. Сучок ни гледаше

като човек, от младини служещ при господари, като от време на време извикваше: „Ето, ето още една патица“ — и само почесваше гърба си не с ръце, а с движението на плещите си. Времето беше прекрасно: белите кръгли облаци се носеха високо и тихо над нас, ясно отразявайки се във водата; тръстиката наоколо шумеше; езерото блестеше на места като стомана. Вече се готвехме да се върнем в селото, когато се случи доста неприятно произшествие.

Отдавна бяхме забелязали, че в лодчицата малко по малко се събира вода. На Владимир беше поръчано да я изхвърля с черпак, задигнат за всеки случай от моя ловец от една заплеснала се жена. Всичко беше наред, докато Владимир не забравяше задълженията си. Към края на лова като че ли за сбогом патиците се вдигнаха на такива рояци, че ние едва успяхме да презареждаме пушките си. В разгара на стрелбата не забелязахме състоянието на лодката. Изведнъж от силното движение на Ермолай (той се мъчеше да достигне убитата патица и с цялото си тяло се наведе през борда) нашият вехт съд се наклони, напълни се с вода и тържествено се понесе към дъното, за щастие не в дълбоко място. Извикахме, но беше вече късно: след миг стояхме във водата до шия, обкръжени от изплувалите убити патици. И сега не мога да не се засмея, като си спомня за изплашените и бледи лица на другарите ми (вероятно и моето лице не се е отличавало с розовина), но в онази минута, признавам, че не ми беше до смях. Всеки от нас държеше пушката си над главата и Сучок, навярно по навик да подражава на господарите, беше издигнал своя прът нагоре. Пръв наруши мълчанието Ермолай:

— Тю, дявол да го вземе! — промърмори той и се изплю във водата. — Каква поразия! И за всичко ти си виновен, стари дяволе! — прибави той в яда си, обръщайки се към Сучок. — Каква ти е такава лодката?

— Виновен съм — каза тихо старецът.

— Ама и ти си хубостник — продължи моят ловец, обръщайки глава към Владимир, — къде си гледал? Защо не си изгребвал? Ти, ти, ти...

Но на Владимир не му беше вече до възражения: той трепереше като лист, тракаше със зъби, и съвсем безсмислено се усмихваше. Къде се дяна неговото красноречие, неговото изтънчено чувство за приличие и собствено достойнство?

Проклетата лодчица слабо се полюшваше под краката ни. В момента на корабокрушението водата ни се стори много студена, но ние скоро свикнахме. Когато премина първият страх, аз се огледах: на десет крачки от нас наоколо растеше тръстика: зад върховете ѝ в далечината се виждаше брегът. „Лошо“ — си помислих.

— Какво ще правим? — попитах Ермолай.

— Ами ще видим, няма да ноцуваме тука, я — отговори той. — Ей ти, дръж пушката — каза той на Владимир.

Владимир безпрекословно се подчини.

— Ще отида да намеря брод — продължи Ермолай с увереност, като че ли във всяко езеро трябва да има брод. Взе от Сучок пръта и тръгна по посока към брега. Внимателно опипваше дъното.

— А ти знаеш ли да плуваш? — попитах аз.

— Не, не зная — се раздаде гласът му иззад тръстиките.

— Е, тогава ще се удави — равнодушно отбеляза Сучок, който и преди това се уплаши не от опасността, а от нашия гняв и сега съвсем успокоен, поемаше дъх от време на време и изглеждаше, че не изпитва никаква необходимост да промени положението си.

— И ще си отиде съвсем безсмислено — жално добави Владимир.

Минаваше час, а Ермолай още не се връщаше. Този час ни се стори вечност. Отначало ние поддържахме връзка с него, като подвиквахме: после той започна да отговаря на нашите викове все по-рядко и накрая замлъкна съвсем. В селото камбаната заби за вечерня. Ние не разговаряхме помежду си. Над главите ни се носеха патици: някои се решаваха да кацнат до нас, но изведнъж се дигаха, както се казва, право нагоре и с крякане отлитаха. Ние започнахме да вкочаняваме. Сучок мигаше с очи, като че ли се готвеше за сън.

Накрая за наша неопикуема радост Ермолай се върна.

— Е какво?

— Бях на брега; намерих брод... Да тръгваме.

Ние искахме да тръгнем веднага, но той първо извади от джобовете си под водата връв, завърза убитите патици за краката, захапа двата края и тръгна напред; след него вървеше Владимир, аз — след Владимир, Сучок завършваше шествието. До брега имаше двеста крачки, Ермолай вървеше смело, без да се спира (така добре беше запомнил пътя), само рядко се провикваше: „По-наляво — тук отдясно

има дупка!“ или: „По-надясно — тук отляво ще потънеш...“ Понякога водата стигаше до гърлото и един-два пъти бедният Сучок, който беше най-нисък от нас, се нагълта с вода, като пускаше балончета. „Хайде, хайде, хайде!“ — заплашително му подвикваше Ермолай — и Сучок се катереше, бълникаше с крака, подскачаше и успяваше да се добере до по-плитко място, като дори и в краен случай не се решаваше да се хване за моя редингот. Измъчени, мръсни, мокри, най-накрая стигнахме брега.

След два часа всички седяхме изсушени, доколкото беше възможно, в голяма плевня и се готвехме да вечеряме. Файтонджията Иегудиил, изключително бавен и мъчен човек, разсъдителен и сънлив, стоеше до вратата и старателно гощаваше Сучок с тютюн. (Забелязал съм, че файтонджиите в Русия много бързо се сприятеляват.) Сучок настървено вдишваше тютюневия дим — плюеше, кашляше и вероятно изпитваше голямо удоволствие. Владимир прие поза, пълна с нега, наклонявайки главата си на една страна, и говореше малко. Ермолай чистеше нашите пушки. Кучетата с необичайна бързина въртяха опашки в очакване на овесената каша; конете тропаха и цвилеха под навеса... Слънцето залязваше; неговите лъчи се разсейваха в широки цветни ивици; златисти облаци се разстилаха по небето, като постепенно ставаха все по-малки и по-малки, наподобяващи измита и вчесана вълна... Откъм селото се раздадоха песни.

[1] *Верста* — стара руска мярка за дължина, равна на 1066,78 м. — Бел. (moosehead) ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.